

Tå och häl och sen en spark

Publicerad 2005 i DN

Line Dance världen

Inom Line Dance världen finns en mängd organisationer, klubbar, hemsidor och oberoende nätverk. Några exempel:

Tävlingsverksamheten har UCWDC, United Country & Western Dance Council, hand om.

NTA, National Teachers Organisation, är en internationell, organisation med uppgift att enhetliggöra stegtagningar, uppdatera terminologin och förbättra instruktörsundervisningen.

SCWDA, Swedish Country Western Dance, populärt kallad Sveda, samordnar svenska Line Dance klubbar, utbildning och terminologi.

Den oberoende engelska tidskriften Linedancer Magazine (www.linedancermagazine.com) är Line Dansarnas främsta informationskälla och databas. Där publiceras till exempel alla danser utan gallring, mötesplatser världen över samt de danser som deltagare och instruktörer röstat fram som de mest populära.

Bilder

Det är länge sedan Line Dancen lämnade den amerikanska Södern. Nu dansas den från Singapore till Förenade Arabemiraten. Och i Sverige. DN:s konstkritiker Jessica Kempe har hittat en underbar dans som är global och jämställd, och så fri att du kan bestämma dina turer själv.

På morgonen efter Line Dance kursen tar jag ett shufflesteg till badrummet, touchar tår och hälar på vägen till köket och gör några grapevines (vinrankor) i väntan på kaffet. Ute räknar vinden five, six, seven, eight. Trädens grenar gör svepande rocksteg, bromsar och vänder. På stranden korsar vassen sina blad som lyssnade de till instruktionerna; sida bakom, sida fram, cross steps och ihop. Insektssvärmens myggor är de verkliga mästarna. På samma gång egensinniga och samstämda uttrycker de linedancens idé: att dansa själv fast tillsammans för sin egen skull och i flock flyta fram mellan platsens alla sidor, horisontellt, diagonalt eller vertikalt.

Det är nu rätt länge sedan som den amerikanska Linedancen lämnade grabbarnas honky tonk-barer, Texas oljefält och countrys patriarkala sydstatskultur för att i början av 1990-talet flytta ut i världen för att bli urban och postmodern. Med sig tog den bootsen, volangkjolen, en och annan cowboyhatt (mer som utklädningsdetalj än som markör) och crossovercountrys orientering mot medelklassen, rocken, popen och feminismen.

Få samtida dansformer är så förtalade, så älskade och så lite kända som linedance. Ändå utövas den i länder över hela världen av personer i alla åldrar, ur alla samhällsklasser, av alla vikt-kategorier och på alla nivåer - samtidigt. Linedance har inget kön, ingen klass, ålder, kroppsvikt eller etnicitet. I Sverige linedansar mellan 10 000 och 15 000 personer knutna till närmare 200 klubbar och ett okänt antal oberoende nätverk från Pajala till Ystad.

I England linedansar över en miljon människor. I Singapore återfinns minst åtta Line Danceklubbar; i Bukit Merah Centrals amfiteater slår man följe varje söndag kl 18-22. I Israel, i Förenade Arabemiraten, Sydafrika, Malaysia och Indonesien möts nybörjare, fortsättare och professionella för att sida vid sida rinna ut över golven i Esrahall (Netanya) och St Stephen' s Churh Hall (Kapstaden), i Jalan Permas (Johor Bahru) och Taman Alfa Indah (Jakarta). Förra året samlades 3.000 människor på Wembleys idrottsarena för att uppföra en och samma dans.

"Remember, there are no strangers in our club, just friends you haven't met", lugnar den israeliska klubben Step-In Line.

Man kan undra över skälen till att denna gräsrotsrörelse väcker så starka känslor av förakt och fascination. Här i kulturdelen beskrev Malena Rydell (24/10.2001) Linedancen som "fågelskrämmeliknande", "ryckig" och "komisk", vars klubbar går ut på att "människor står på rad och skuttar med benen till country eller till vilka countryremixer som helst". Bakom henne stod countrypuristen Dale Watson som utnämnt sin egen arbetarklassförankrade country till den äkta och genuina. Gud nåde den Linedancegrupp som vågar vulgarisera hans konserters rena budskap genom att hädiskt röra på benen.

Någon ursprunglig countrymusik har dock aldrig funnits. Och därmed ingen ren linedance. Countryns historia har alltid handlat om en sökande stilintegration, påminde litteratur- och musikkritikern Magnus Eriksson i en artikel i vintras om countryfeminismens protest mot traditionens självupppoffrande kvinnoideal. ("Countryns baränglar till motattack", SvD 12/1.2005.)

Om pionjärerna Jimmie Rodgers blandade hawaiimusik och Tin Pan Alley-schlager och Carter Family förenade traditionell bergsmusik, gospel, engelsk sångtradition och en gitarrteknik med rötter i bluesen (Erikssons exempel) är linedance en social och estetisk sammansmältning av all världens musik-, dans- och gympastilar.

I sin moderna, globala form är den en elegant och komplex kameleont inrymd i en kvadrat som fångat upp steg från cha-cha, hiphop och vals, rumba, rock och irländsk step, tango, funk, hambo, mambo, samba, swing, salsa och bosanova, gospelns improvisationer och grekisk folkdans, jitterbugg, aerobics, foxtrot och calypso med mera alla sparsamt inordnade i korta lättdansade sektioner i åtta takter (valsen räknas i sex) koreograferade efter populära låtar. Förr främst country, i dag alla slags musikstilar.

Har man väl lärt sig konsten att utöva de återkommande stegen; till exempel flätor (weaves), vinrankor (grapevines), sinnliga släpsteg och snabba trippelsteg (shufflesteps), doppa tår och hälar i golvet (touch), tåvridningar (toe fan), sparkar (kicks), sopa (brush), gunga (rocksteps) samt principen att låta benen byta tyngd går danserna mer eller mindre fort att lära sig. Ty linedance är inte en dansform som en gång lärs in och sedan utövas. Linedance drivs framåt av ständigt nya koreografier som vem som helst är fri att författa till vilka låtar som helst. I den enorma mängden danser spridda via linedansarnas hemsidor, tidskrifter (främst den engelska oberoende Linedancer Magazine), klubbar, instruktörer och organisationer ligger linedancens fröjd och frustration.

Av denna introduktion kan det låta som hade jag förrirat mig in i en snårskog av stegtagningar och överbyggnader, svett och möda. I stället hamnade jag i en befriad zon utan domstolar och inträdeskrav belägen långt utanför de konventionella dansformerna.

Hur uppstod denna plats av ansträngningslös frihet? Vad betyder den och hur kom jag dit? Säkert är jag själv bara en av alla de kvinnor som ivrigt väntat på att få dansa utan att låta sig föras eller bjudas upp, liksom männen längtat efter att besparas tvånget att bjuda upp. Ty i linedancen har singeln makten. Där dansar man befriad från familjekoncessionens sanktioner, partnernes önskemål och föreställningen om dansen som sexuellt förspel. Lystet stod det sekulära och singulariserade England, Holland och Sverige redo att i början av 1990-talet bli linedancens första europeiska värdländer. I det här perspektivet är det alldeles logiskt att den

trolösa linedancen slocknade i det värde- och familjekonservativa USA till förmån för den pålitliga pardansen. "Keep it family", "Keep it country" lyder ännu den amerikanska country- och linedanceorganisationen CWDI:s motto.

Men singelns dansanta frigörelse räcker inte för att förklara linedancens dragningskraft. Jämställd gemenskap, lov att sudda på stegen, att fritt koreografera kroppen och danssätta älsklingslåtar samt motionspass utan tidsödande klädbyten är lika viktiga orsaker. Till linedancen kommer man i sina vanliga kläder. När svenska Friskis och Svettis-anhängare strömmade till upphävdes gränsen mellan dans och gymna. Så blev linedancen de motionhungrigas avintimiserade sällskapsdans. Ett folk som slutade dansa på 1970-talet för att börja gymna på 80-talet anträdde nu åter dansbanorna.

Modernitetens människa har ingen anledning att förneka dansens interna sida, vänd inåt endast mot dansaren själv. När linedancen är självförverkligande lust, lek och förändring lägger den sig på en linje tätt intill den horisontella samtidsmänniskans behov av rörlighet, förnyelse och samtidiga identiteter. Ty i linedancen äger varje deltagare frihet att när som helst skapa en egen linje.

Linedancen leker, låtsas och uppfinner och är ren konstruktion. Det finns ingen musik som det inte går att göra linedance av förklarar mina instruktörer denna sommar, Zuzana Cortova och Nicholas Cort. I sin multipla identitet förenar linedancen det oförenliga: individuell utlevelse och kollektiva regler, mångfald och homogenitet, frihet och ofrihet. Det är ingen tillfällighet att mina lärare är ett heltidsarbetande akademikerpar från Prag verksamma i Skåne med bakgrund i klassisk balett, konståkning och aerobics (Zuzana Cortova), kampsport (Nicholas Cort), gemensam ballroomdans och i dag innehavare av ett flertal VM-titlar i linedance.

Men i den moderna linedancens anpassliga föränderlighet ligger också dess problem. Medan gräsrotsrörelsen frodas byggs ett tak av samordnande organisationer med uppgift att göra stegtagningar enhetliga och uppdatera terminologin så att dansaren i Oakland på Nya Zeeland inte snubblar över sin japanske meddansare från Sendai i Miyagi. Mot viljan att vara en rörelse utan hejd står behovet av kontroll. Ju fler människor som dansar, desto större behov av renodling, vilket i sin tur kan minska toleransen för avvikelser och öka instruktörernas makt.

På de öppna danserna i Helsingborgs, Landskronas eller Ydres parker ser jag barn, tonåringar, unga vuxna, medelålders och äldre, familjer, par och singlar dansa viktlöst, rakryggat och stillsamt. En dj ropar ut danserna efter långa önskelistor. Själv tar jag mina första stapplande steg.

Vid dansbanekanterna blandas dock min lust med trötthet. Plötsligt längtar jag efter att man ska utropa vild dans, lösa upp linjen och låta deltagarna dansa fritt. Kanske är mina betänkligheter ett svar på linedancerörelsens spänning mellan rörlighet och regelverk.

I likhet med den övriga dansrörelsen är linedansarna i dag hänvisade till servicehusens hörsalar, hotellens festvåningar, fritidsverksamhetens lokaler eller kvarterskrogens välvilja. Lokalteter uppbringade och bekostade av klubbarna själva. Det är ett märkligt förhållande. I Sveriges städer utgör biografen, biblioteket, teatern och konserthuset, idrottshallen, konsthallen och spelhallen självklara delar av det offentliga rummet. Men inte danshallen.

Återupprätta danspalatset! Släpp in samtidsdansens alla dansformer vägg i vägg på mjuka golv med soffor att vila i och bord att ställa kaffet på. Ty i Line Dance berusar man sig på konkurrensfri dans och medhavda termosar.